

Balūwa wa mambwa ka ninɔ Yuani akpika ndi Likpɔmuka la mambwa

Balūwa wa mambwa ninɔ Yuani akpika ndi nimɔ. Yuani okpikatɔ ndi mbeyi kitabu yagɔɔ, kɔ anzina ndi mino ko bulya ɔbili ka Yeso ka litombɔ. Kitabu yi ni: «Mongoni Manza beyɔ Yuani okpika ndi mino.» Kumbusa wa niyɔ, ukpika ndi gɔni babalūwa bagɔɔ baba.

Ka bongbingo bemoti-bemoti, batɔ bagɔɔ bɔbɔɔ ndi bambanzɔ bɛ Yeso-Kilisito ninɔ odoku ndi kɔnɔ ka litombɔ kaiko mikya bambanzɔ kegɔ Miko-Kunzi. Babikyagatɔ ndi gɔni bɛ matɔ yikaka-yikaka akwanana kagya beyɔ aka yɔ opo mino, Kunzi kinigɔ abɛ kagya bɔnyɛ.

Kinili, Yuani ukpikilya ndi Bakilisito kautumbulyaga bɛ Yeso ni wani. Ʋbikya gɔni bɛ a lingɔnɔ bɛ ɔbili wa benze na benze atɔ, uwonisa ndi gɔni pisi tino yɔ mɔmbanzɔ akwanana mino kainiso na ɔbili yi ninɔ. Pisi yi ni matɔ wasi ninɔ abinikyana Yeso, inisanatɔ na ɔbili yi ninɔ. Omotiloku kaɔbikya bambanzɔ bɛ okwononi kamatikana no Kunzi pa imoti no Mikaki beyɔ ka Yeso. Okwononi gɔni kapa Kunzi na kaupɔ bakilisito bagɔɔ basi. Bakagya beyɔ, biko limbengi bidɛɛ bɛ binisanatɔ na ɔbili wa benze na benze.

Yigbananaga ya kitabu yi niyi:

Likpamuka ko Kunzi apaga obili 1:1-4
 Tokpokyonini ka bungbanganya 1:5-2:6
 Mutuu mambiya 2:7-17
 Bomuyoniso ka Kilisito, na bomiko Kunzi
 2:18-3:10
 Sipananiso luga kunu 3:11-4:21
 Kopupo tutungyo ka makpamuka ma litombu
 5:1-21

Munzina ko Kunzi apaga obili

¹ Takamukpikilyo baluwa yi nimu ko bulya Munzina nimo apaga obili, nimo a ndi katukya ka mupunganagi. Tukanatu ndi Munzina mi nimo, tina, tanda bizumuuu, tavilaga na maboku. ² Ngbingo nino obili yi nino ipupisa ndi mino, taminatu ndi. Kinili, takaamalya budemu bi, kamubikyaga mongoni mi nimo ma obili wa benze na benze. Obili yi nino a ndi pa imoti na Baba, nino ipupisa ndi kusu. ³ Nilo tina ndi, tukana, ilu kuwa lo takamubikyaga iba wikoni goni na yukanana na ibusu. Wina se, yukanana kusu a niyo ta mino pa imoti na Bababa no Mikaki beyo ka Yeso-Kilisito. ⁴ Ibusu, takamukpikilyo likpamuka li nili kye magyagya kusu ogwononi bigbiya-gbiya.

Kunzi ni bungbanganya

⁵ Mongoni mi nimo tukana ndi na Yeso-Kilisito nima, imu mo tamubikyaga be Kunzi ni bungbanganya, kuso kaki, kegu gutugu no mikyo biti aka. ⁶ Takodongyo ambe ta na yukanana na ibu, luki limoti kani takakpakyana ko biti, takabikya bongo na yigya kusu kegu

ya lingunū. ⁷ Luki limoti, takiko kakpakyana ka b̄ungbanganya, m̄uf̄onḡoni b̄eyo Kunzi mombukwana-daki yi o mino ka b̄ungbanganya, tiko na yukanana luga kusu, b̄anḡu ko Mikaki Yeso asukusa b̄unye kusu basi.

⁸ Takabikya ambe takagyagigū b̄unye, iba takaiḅo ni ifusu aka, lingunū kegū kus̄o kusu. ⁹ Luki limoti, takatwilyaga Kunzi b̄unye kusu b̄ingbanganya, atipilyatū, atisukusa b̄unye kusu basi, kye a wongbingbili na walingunū.

¹⁰ Takabikya ambe takagyagigū b̄unye, iba takaitiso Kunzi m̄utū wab̄onḡo, niȳo akowonisilo b̄e likp̄am̄uka kaki kegū kus̄o kusu.

2

Kilisito no atimamalyaga

¹ Bomikami, nakamukpikilyo likp̄am̄uka li nili, kye makogwonitogū ka b̄unye. Luki limoti, m̄umbanzū kogwo, tatū na m̄utū yi nin̄o atimamalyaga kambwa ka Baba. Iyi ni Yeso-Kilisito, m̄utū wongbingbili. ² A b̄eyo, ipá ndi abe apepe ko bulya m̄apilya ma b̄unye kusu. Kegū asi b̄unye kusu aka, luki limoti ko bulya niḅo ka batū basi.

³ Kika ni tagyagatū m̄utū ko Kunzi, takwanana kabikya b̄ingbanganya ambe tamibagatū. ⁴ M̄umbanzū kabikya b̄e amibatū Kunzi, luki limoti ni kegū kagya m̄utū kaki, a m̄utū wab̄onḡo, lingunū kegū kus̄o kaki. ⁵ Luki limoti, nin̄o obuulyogo likp̄am̄uka ko Kunzi, sipananiso ko Kunzi a sakipiko kus̄o kaki. Takwanana kaiba yukanana kusu no Kunzi ko pisi yi niȳo. ⁶ M̄utū

wasi ninɔ abikya be ta na yukanana no Kunzi, obili kaki okwononi kaika mufongoni abe ninɔ ka Yeso ndi.

Mutuu mambiya

⁷ Ibunu bawaiaaa, kegu mutuu mambiya mo nakamukpikilyo, luki limoti, a nimo mandeli katukya ka mupunganagi aka ndi. Mutuu mandeli mi nimo ni likpamuka nilo mukana ndi. ⁸ Luki limoti, nakamukpikilyo mutuu mambiya, nimo linguna li akainisono kuso ka Kilisito na kuso kunu goni. A beyo, biti akakitaga, bungbanganya ba linguna a kawa kanze ka obili kunu.

⁹ Mutu yi ninɔ ofongyogo kabikya be a ka bungbanganya, luki limoti, anamuya mamaki, a mbeyi asi ko biti aka. ¹⁰ Nino apaga mamaki, a ka bungbanganya, kegu no luki kuso kaki nilo akwanana mino kamakya mumbanzu ka bunye. ¹¹ Luki limoti, ninɔ aminaga mamaki no miso mopi, a ko biti. Akpakyanaga ko biti ni kegu kaiba be akainda yani, kye biti apiyosoni miso bipi.

¹² Nakamukpikilyo ibunu bomikami, kye Kunzi amupilyoni ndi bunye kunu ko lino ka Yeso. ¹³ Nakamukpikilyo ibunu bababa, kye mamibatu mutu yi ninɔ a ndi katukya ka mupunganagi. Nakamukpikilyo ibunu bawanza, kye mandungulyogoni Mumuyoniso.

¹⁴ Namukpikilya ndi ibunu bomiki, kye mamibatu Baba. Namukpikilya ndi ibunu bababa, kye mamibatu mutu yi ninɔ a ndi katukya ka mupunganagi. Namukpikilya ndi ibunu

bawanza, kye ma no ngu: likpamuka ko Kunzi a kuso kunu, mandungulyogoni goni Mumuyoniso.

¹⁵ Makaponitogu obili, gutugu makpamuka nimo a kuso yi. Mumbanzu kapa obili, kakwananigu bata kapa Obosu. ¹⁶ A beyo, makpamuka masi mi nima a ma obili: musasa manye, musasa ma makpamuka nimo tinaga no miso na yibiba ko bulya mukumbo. Masi mi nima kotukyokugu ka Baba, luki limoti, otukyoku ka obili. ¹⁷ Obili na musasa kaki akitagatu, luki limoti, mutu yi nino agyaga sipananiso ko Kunzi a na obili wa benze na benze.

Mumuyoniso ka Kilisito

¹⁸ Bomikami, ngbingo wa mulibo kuwa nima. Mukanatu ndi banabikya be mumuyoniso ka Kilisito akodoku. Luki limoti, mbiya wanu, bomuyoniso ka Kilisito bakpa bopuponini bi. Ta kuwa kaiba ambe ngbingo wa mulibo a kuwa buwobi. ¹⁹ Batu bi nibo bopupa ndi luga kusu, luki limoti, bakegu ndi pa imoti na ifusu. Bakika ndi pa imoti na ifusu, iba bakatisagu ndi. Luki limoti, batisa ndi kye inisoni bingbanganya be bakegu ndi pa imoti no ifusu.

²⁰ Luki limoti, ifunu, ma butumo na Limbengi-Lotu nilo Kilisito amupa ndi. Kinili, ifunu basi mibagatu linganu. ²¹ Kika neki ni namukpikilyi, kegu bekye makibogigu linganu, luki limoti, a kye mibagatu. Mibagatu goni be bongu kopu-pogigu ka linganu.

²² Wani se kuwa no a mutu wabongo? A mutu yi nino anganyaga be Yeso kegu Kilisito. Mutu

yi ninɔ a mumuyoniso ka Kilisito, amanganyaga Baba no Miki. ²³ Mutu wasi ninɔ amanganyaga Miki, amanganyaga gɔni Baba. Ninɔ abailyaga Miki, abailyaga gɔni Baba.

²⁴ Kinili, buulyogoni ka mambengi kunu mutuu nimɔ mukana ndi katukya ka mupunganagi. Makobuulyo mutuu mi nimɔ, mika ndeke gɔni ibunu kusɔ ko Miki na kusɔ ka Baba. ²⁵ Luki nilɔ Kilisito atiwanyaga ndi ni ɔbili wa benze na benze.

²⁶ Namukpikilya ndi nilɔ ko bulya ka batu nibo bakisaga kamubo. ²⁷ Luki limoti, Kilisito amupatu ndi ibunu Limbengi kaki, Limbengi li nilɔ a kusɔ kunu, makegu bata na musasa be mumbanzu amuwonisilo. A beyɔ, Limbengi owonisilaga masi: owonisilaga lingunu, kegu bongɔ. Kinili, mufongoni beyɔ amuwonisila ndi mino, wikoni kusɔ ka Kilisito.

²⁸ Mbiya wanu, bomikami, wikoni kusɔ kaki iba takikonito na kubangaku ngbingo yi ninɔ opuponoku ndeke mino. Ka lisyɛ li nilɔ, takimukanigu ndeke suni kambwa kaki.

²⁹ Mibagatu be Kilisito a wongbingbili, yeki a beyɔ, makwanana gɔni kaiba be mutuu wasi ninɔ agyaga bungbingbili a miko Kunzi.

3

Ta bomiko Kunzi

¹ Winoni beyɔ Baba atipa ndi mino! Sipananiso kaki a sidingi kugbe, kinili batimakaga be bomiko Kunzi. A beyɔ, ta bomikaki aka bikpe. Kika ni batuu ba ɔbili bakatimibigu, a kye bakamibagu ndi Kunzi.

² Ibunu bawaiaaa, mbiya wanu, ta bomiko Kunzi, beyo tika ndeke mino kanibisikonigu mbeyi bingbanganya. Luki limoti, takaiba ambe ngbingo yi nino Kilisito opuponoku ndeke mino, tiita kuwa ndeke mudongoni abe iyi, kye tamina ndeke beyo aka yo o mino. ³ Mutu wasi nino a na mutamanagi mi nima kuso ka Kilisito, ibubisaga iyi mombukwana-daki yi bitu mudongoni beyo Kilisito o mino.

⁴ Mutu wasi nino agyaga bunye, obunogo mutuu ko Kunzi, kye kagya bunye ni kobuno mutuu. ⁵ Miba binza be Kilisito odoku ndi katumba bunye, wina se bunye kegua kuso kaki. ⁶ Mutu wasi nino ukananaga na iyi, kagyagigu bata bunye. Luki limoti, nino akpakpikanaga na bunye, owonisaga be kaminagu ndi, kamibagu begayo.

⁷ Bomikami, mumbanzu gutugu bemoti aka kamu fonitogu! Mutu yi nino agyaga likpamuka longbingbili, iyi mombukwana-daki yi a wongbingbili mudongoni abe Kilisito. ⁸ Nino agyaga bunye a mika-mumuyoniso, kye mumuyoniso apunga ndi kagya bunye katukya ka mupanganagi aka. Kinili, Miko-Kunzi odoku ndi kuwa iyi kapeta ligubo ka mumuyoniso.

⁹ Mutu wasi nino iitoni miko-Kunzi, kampakpikanagigu bata na bunye, kye ngu ko Kunzi niyo apaga obili akagya ligubo kuso kaki. Kakananigu bata kagya bunye kye a kuwa miko Kunzi. ¹⁰ Bomiko Kunzi ba di na bomiko mumuyoniso ko pisi yi niyi: Mutu wasi nino kagyagigu likpamuka longbingbili, ikani nino kapagigu mamaki, kegua iyi miko Kunzi.

Mutuu ko bulya sipananiso

¹¹ A beyo, mutuu nimo mukana ndi katukya ka mupunganagi nima: topononini. ¹² Takikonitogu abe Kaina nino amwo ndi mamaki, a ndi iyi mika-mumuyoniso. Amwo ndi ko bulya iki? Kye yigya kaki a ndi yanye, niyo ka mamaki yo ngbingbili.

¹³ Bomika-mamaaa, obili kiko kamumuya, kamumbongonitogu. ¹⁴ Takaiba ambe topupogoni ka kukwaku, togulya ka obili. A bingbanganya kye tapagatu bomomosu. Mumbanzu kiki na sipananiso, a mbeyi iyi ka kukwaku aka. ¹⁵ Mutu wasi nino andaga mamaki na miso mopi, a mumwomwo. Wina se, mibagatu binza be gutugu mumwomwo bemoti aka keggu na obili wa benze na benze. ¹⁶ Tiba ndi be sipananiso ni iki ko pisi yi niyi: Kilisito apa ndi obili kaki ko bulya kusu. Takwanana neki goni ibusu kaiko bakitulya kapá obili kusu ko bulya ka bomomosu. ¹⁷ Kika ni mutuu bemoti a na lingama, anamina mamaki ka yangya luki limoti ni limbengi keggu kadwa, mutuu yi nino akwananatu kabikya be apatu Kunzi? ¹⁸ Bomikami, sipananiso kusu kikonitogu ka manzina manzanza aka. Luki limoti, okwononi be iki sa lingunu, aninisono ka yigya.

Kakpuda Kunzi ni takegu na kubangaku

¹⁹ Takagya beyo, tinisono be ta batu ba lingunu. Mambengi kusu ika na maziyo kambwa ko Kunzi. ²⁰ Gutugu limbengi kusu katisungulya, takaiba ambe Kunzi a mudingi kakitaga nilo limbengi o mino katisungulya,

ibaga makp̄m̄ka masi. ²¹ Ibunu bawaiaaa, limbengi katisungulyi, takp̄da Kunzi ni takegu na kubangaku. ²² K̄wa wa, atip̄tu masi nimo tiko kakunga kye takagya mutuu kaki, tanagya nilo abosilogo. ²³ Mutuu mi nimo a be tabinikyani lino ko mikaki beyo ka Yeso-Kilisito, tapanana beyo Kilisito abikya ndi mino. ²⁴ Mutu yi nino agyaga mutuu ko Kunzi ikaga kus̄o ko Kunzi, Kunzi kus̄o kaki. Tibaga ambe Kunzi ikaga kus̄o kusu, pisi ka Limbengi-Lotu nilo atip̄a ndi.

4

Takwanana kaibo Limbengi ko Kunzi liki?

¹ Ibunu bawaiaaa, makubinikyononitogu batu basi nibo babikyaga be ba na Limbengi ko Kunzi. Luki limoti, kpimonito mbeyi manzina kabu binza, kaiba ikani limbengi li nilo ba nolu apunya ko Kunzi. A beyo, bogyalandu ba bonḡo bakp̄a bomisikononi ka obili bingbwi.

² Makwanana kaiba Limbengi ko Kunzi ko pisi yi niyi: mutu wasi nino abikyaga be Yeso-Kilisito iita ndi mumbanzu abe ibusu, mutu yi nino a na Limbengi ko Kunzi. ³ Luki limoti, nino kegu kabailya Yeso-Kilisito beyo, kegu na Limbengi ko Kunzi, luki limoti, a na nilo ka mumuyoniso ka Kilisito. Mukanatu ndi be mumuyoniso ka Kilisito odokuto. Mbiya wanu, a k̄wa ka obili.

⁴ Luki limoti, ibunu bomikami, ma bomiko-Kunzi, mundungulyogoni bogyalandu ba bonḡo: A beyo, Limbengi nilo a kus̄o kunu, a no ngu kugbe kakitaga nilo a kus̄o ka batu

ba obili. ⁵ Bogyalandu ba bongu ba batu ba obili, kinili, munzina kabu a nino ma obili. Batu ba obili bo bumukanaga. ⁶ Luki limoti, ibusu ta bomiko-Kunzi. Mutu yi nino amibaga Kunzi atimukanagatu. Nino kami-bogigu, katimukanagigu. Tibaga Limbengi la lingunu na nilo la kuboboku ko pisi yi niyo.

Kunzi ni sipananiŝo

⁷ Ibunu bawaiaaa, topononini, kye sipananiŝo otukyoku ko Kunzi. Mutu wasi nino a na sipananiŝo a miko Kunzi, amibagatu goni Kunzi. ⁸ Nino kegũ na sipananiŝo kamibigu Kunzi, kye Kunzi ni sipananiŝo. ⁹ Wina beyo Kunzi atiwonisila ndi mino sipananiŝo kaki: atikoku ndi Mikaki wa bemoti ka obili, be kye tinisoni na obili wa benze na benze ko pisi kaki. ¹⁰ Sipananiŝo si niŝo, kegũ be ibusu bo tapa ndi Kunzi, luki limoti, iyi no atipa ndi, atikoku ndi Mikaki abe aperse ko bulya mupilya ma bunye kusu.

¹¹ Ibunu bawaiaaa, kika ni Kunzi atipa ndi beyo, takwanana goni ibusu kapanana. ¹² Mutu gutugu bemoti aka kanaminigu Kunzi. Kika ni takapanana luga kusu, Kunzi a kuso kusu, sipananiŝo kaki a goni sakipiko kuso kusu.

¹³ Tibaga ambe ta kuso ko Kunzi, iyi kuso kusu ko pisi yi niyi: Atiponi ndi Limbengi kaki.

¹⁴ Ibusu, tinatu ndi, ta bademu ambe Baba atikoku ndi Mikaki be iki Muhukuso wa obili.

¹⁵ Mutu yi nino abikyaga be Yeso ni Miko-Kunzi, Kunzi a kuso kaki, iyi kuso ko Kunzi. ¹⁶ Ibusu, tiboni, tabailya ambe Kunzi atipatu.

Kunzi ni sipananiso. Mutu yi nino a ka sipananiso, a kuso ko Kunzi, Kunzi kuso kaki. ¹⁷ Kika ni sipananiso a sakipiko kuso kusu, takikigu ndeke na kubangaku ka lisyε la mungimbo. A beyo, kye obili kusu kunu kusili wa moni, akabyenene na nino ka Yeso-Kilisito. ¹⁸ Kubangaku kikogigu ka sipananiso, luki limoti, sipananiso sa lingunu okpummyogo kubangaku. Mumbanzu ikaga na kubangaku ni akabunda yigyogyiso. Nino ikaga na kubangaku, kegu wa kipiko ka sipananiso sa lingunu.

¹⁹ Ibusu ta na sipananiso, kye Kunzi no atipa ndi ka mambwa. ²⁰ Mumbanzu kabikya be apagatu Kunzi, amuya se mamaki, mutu yi nino a na bongo. A beyo, mumbanzu kamuya mamaki nino akamina, kakwananigu kapa Kunzi nino kaminagigu. ²¹ Mutuu nimo Kilisito atipa ndi nima: mutu yi nino apaga Kunzi okwononi goni kapa mamaki.

5

Baya apaga ibiba ka obili

¹ Mutu wasi nino abailyaga be Yeso ni Kilisito, mutu yi nino a miko-Kunzi, mutu wasi nino apaga baba, upagatu goni bomikaki. ² Takwanana kaiba ambe tupagatu bomiko-Kunzi ko pisi niyi: Takiko kapa Kunzi na kagya mutuu kaki. ³ A beyo, takiko kapa Kunzi isi be takagya mutuu kaki. Mutuu kaki kegu mapu, ⁴ kye bomiko Kunzi basi bandungulyogoni obili. Tandungulyaga obili pisi ka baya kusu. ⁵ Wani se

no akwanana kandungulyaga obili? A mutu yi ninɔ aka no abinikyana be Yeso ni Miko-Kunzi.

Bademu ka Yeso-Kilisito

⁶ Yeso-Kilisito odoku ndi pisi ko libo na bangu. Kodokugu ndi asi pisi ko libo aka, luki limoti, odoku ndi goni pisi ka bangu. Limbengi-Lotu a demu wa likpamuka li nilo, kye Limbengi li nilo ni lingunu. ⁷ A beyo, bademu ba basaa: ⁸ Limbengi, libo na bangu*. Ibu basi basaa ba bakukanana. ⁹ Kika kani tabailyagatu budemu ka bambanzu, a beyo, tabailyagatu goni budemu ko Kunzi nibo a na izangiya kakitaga. A budemu nibo Kunzi apupilya ndi Mikaki. ¹⁰ Mambanzu kabinikyana Miko-Kunzi kigungu bata na botumo ka budemu bi nibo. Luki limoti, ninɔ kabinikyangu Kunzi, akaitiso iyi Kunzi mutu wabongo, kye kabailyagu ndi budemu nibo Kunzi apupilya ndi Mikaki. ¹¹ Budemu bi a be: Kunzi atiponi ndi obili wa benze na benze. Mikaki no a pisi kadwe ka obili yi ninɔ. ¹² Mutu yi ninɔ a no Miki, a na obili yi ninɔ, ninɔ kegɔ no Miko-Kunzi, kegɔ na obili.

Obili wa benze na benze

¹³ Namukpikilyo ibunu nibo mabinikyana lino ko Miko-Kunzi likpamuka li nili, iba kye wiboni be ma na obili wa benze na benze. ¹⁴ Ibusu takwanana kaiguma ko Kunzi ni takegu na kubangaku: tibagatu ambe takakunga luki, kabyenene na sipananiso kaki, atimakanatu. ¹⁵ Tibatu ambe ukanagatu likungoni kusu. Kinili,

* **5:8** 5:8 libo na bangu: Batu bagogo babikyaga be libo na bangu ni ibatiso na kukwaku ka Yeso.

takwanana goni kaiba ambe atipátu masi nimo takungaga.

¹⁶ Kika ni mumbanzu aminini mamaki ni anagya bunye nibo kakwananigu kamakya ka kukwaku, okwononi be alumbilyi mamaki yi ninu. Kunzi ahukusatú, kika ni a lingunu be bunye kaki kakwananigu kamakya ka kukwaku. A beyo, atu na bunye nibo amakyaga ka kukwaku, luki limoti, nakobikyigu ambe balumbilyi matu yi ninu agyaga inguo ya bunye bi nibo.

¹⁷ Yigya yanye yasi a bunye, luki limoti, atu na bunye nibo kamakyagigu mumbanzu ka kukwaku.

¹⁸ Tibagatu ambe bomiko-Kunzi bakakpakpikanagigu bata na bunye, kye Miko-Kunzi akaubuulyogo, Mumuyoniso kakwananigu goni kaugya luki.

¹⁹ Tibagatu ambe ta bomiko-Kunzi kika gatugu ni obili wasi a kusili ka Mumuyoniso.

²⁰ Tibagatu goni ambe Miko-Kunzi odoniku ndi, atipá yimibo iba tamibi Kunzi walingunu. Ta bakukanana na Kunzi yi ninu walingunu ko pisi ko Mikaki Yeso-Kilisito. Iyi ni Kunzi walingunu, iyi ni obili wa benze na benze.

²¹ Bomikami, wiminyonito na bokunzi ba payaya.

AGUMÉ WAMBIYA

Lika: AGUMÉ WAMBIYA (New Testament+)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Lika

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
f796df90-b7da-5393-9b93-c756eba4e5d6